



Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. XII. An subsistentia sit res an modus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

ad respondetur, eam non esse violentam, quia defectus propriæ substantiæ compensatur per aliquid longè perfectius in genere substantiæ.

Secundo obijciens: Verbum assumpsit totam essentiam hominis, ergo substantia hominis non dicit entitatem positam supra naturam. Respondeo, Verbum assumpsisse naturam humanam secundum totum quod dicit in quantum natura, non verò assumpsisse totum quod dicit homo in quantum suppositum, quod & illi tenentur fateri, siue id, quod additur, sit quid rationis, siue quid negatiuum.

SECTIO XII.

An substantia sit res an modus.

COMMUNIS sententia docet, substantiam solum distinguí modaliter, quia non sunt multiplicandæ entitates sine necessitate: sed si distinguatur realiter, multiplicatur vnio, quæ non requiritur, si sit modus, eaque multiplicatio sit sine necessitate; ex Fide enim solum constat, posse à substantiâ naturam separari, quod bene stat cum solâ distinctione modalis, vt patet in animæ rationalis vnione; ergo. Hurtadus autem Disputatione 11. Metaph. §. 48. opinatur, distinguí vt rem à re, quia modus debet esse affectio & determinatio ad aliquid, vt actio ad hunc effectum, & vnio ad hæc extrema; sed substantia non est determinatio naturæ ad aliquid, ergo est forma absoluta realis, non modalis.

Dixi Disput. quæque xiv. Physicæ, & Disput. 1. Metaphysicæ à numero 2. nos inde colligere, an aliquid sit res, an modus, eò quod sequatur vel non sequatur processus in infinitum, ex separatione ipsius à subiecto, ideo vnionem dicimus non egerè aliâ vnione distinctâ, quia daretur processus in infinitum; & inde inferimus, eam esse modum. ita etiam discurremus in actione & passione. Quia verò ex eo quod vnitur cognitio vnione distinctâ, non sequitur processus in infinitum, eam dicimus esse rem, non modum, ob idem argumentum omnes inferimus, gratiam, habitus supernaturales, & potentias, si distinguantur, esse res, non verò modos: aliud enim argumentum, vel experientiam, cur vnionem efficiamus modum, non verò gratiam, neque ex Fide neque ex naturali lumine habemus, quapropter vbi supra conclusi contra communem sententiam, vbicationem & durationem non esse modos, sed res, quia non sequitur processus in infinitum, eò quod sint res, vt ibidem ostendi.

Iam ergo in præsentia ex eodem principio, & consequenter ad dicta infero, probabilius esse, substantiam esse rem, quàm modum, quia ex eo quod vnitur naturæ per vnionem distinctam, non sequitur processus in infinitum, magis quàm in gratia & aliis accidentibus supernaturalibus, aliunde autem ex Fide non magis constat, gratiam esse rem quàm substantiam, pari ergo ratione de vtraque philosophandum. vbi enim eadem est ratio, non possumus diuerso modo discurre; & exemplo gratiæ manet solum argumentum communis sententiæ. Cui præterea respondeo, illi axiomati, *Non sunt multiplicandæ entitates sine necessitate*, opponi aliud certius, scilicet, non esse alligandam essentialiter vniam en-

titatem alteri sine fundamento, neque sine illo esse negandum, posse eas res inuicem separari mutuo de potentia absolutâ: ob quod principium omnes concedimus, habitus, gratiam, &c. esse res, non verò modos; & illam entitatem solum efficiamus modum, in quâ est ratio ad illam alligandam essentialiter subiecto; ea autem ratio nobis non cognoscens perfectè illas entitates solum potest à posteriori desumi ex processu in infinitum. Hæc est tota substantia huius difficultatis, & maior probabilitas sententiæ aientis, substantiam esse rem, quam dixi supra defendi à P. Hurtado, licet argumentum ipsius non sit bonum: nam essentia modi non desumitur ex eo quod sit determinatio ad aliud, cognitio enim est determinatio ad hoc obiectum, & non est modus, è contrario verò vbicatione in eius sententiâ est modus, & tamen propriè non est determinatio ad aliud, quia locus imaginarius in re nihil est. Quod verò posset vltimis dici, vbicationem esse determinationem ad certam distantiam, parum etiam iuuat; nam hæc distantia in re nihil est aliud, quàm differentia earum vbicationum inter se: quo sensu etiam albedo determinat subiectum ad certam differentiam seu distantiam à nigro vel rubro, & tamen non est modus. Essentia ergo modi solum est dignoscenda à posteriori, eò quod si non sit modus, sequetur processus in infinitum, hunc autem ostendi non sequi in substantiâ, & hinc solum probandum est, eam non esse modum.

Obijciens Primò cum aliquibus, essentiam modi non esse ex eo capite desumendam, sed attendendum, an ad effectum suum formalem requiratur maiorem distinctionem quàm modalem, an non: si non requirit, erit modus; si requirit, erit res. Atqui substantia vt suum effectum communicet, non requirit maiorem distinctionem, quàm modalem; ergo dicendum est, eam præcisè esse modum. Hæc doctrina omniratione destituta, facillimè reijcitur: nam si de effectu formali loquamur, nulla res ad illum præstandum eger maiori distinctione quàm modalis, imò nec ea; nam cognitio, etiam si diuinitus non posset separari à subiecto, & consequenter etiam si esset modus, tam bene posset subiectum reddere cognoscens ac si posset realiter separari. imò si nec modus esset, sed planè idem realiter cum animâ, melius adhuc illi præstaret effectum cognoscens, vt patet in Deo. Et idem argumentum in omnibus planè formis, nec vel vnica demptâ, locum habet; separabilitas enim mutua (in quâ consistit eam formam esse rem) est planè impertinens ad dandum effectum formalem; malè ergo ex necessitate ad talem effectum inferunt hi, quid sit res, quidve modus. Non ergo id potest aliunde à nobis desumi, quàm ex separabilitate ipsâ à posteriori, & hæc ex eo, quod sequatur vel non-processus in infinitum. Dixi à nobis, quia cum nos essentiam formæ vel realis vel modalis in se non cognoscamus, & debemus ad ea argumenta à posteriori recurrere: Angelus autem rem in se immediatè cognoscens fortè in aliquibus rebus (vbi etiam si forma esset res, non sequeretur processus in infinitum) nōcitat tamen, illam esse modum ex naturâ suâ; & ideo ego dixi, diuinitus non repugnare aliquam cognitionem, gratiam, vbicationem, &c. quæ ex naturâ

suâ sint modi, quia in his nulla contradictoria reperiuntur: at quando res in se non intuemur, debemus pro his, quæ de facto existunt, ad argumentum illud à posteriori supra positum recurrere.

Obiicies Secundò: Si subsistentia sit res, debet habere vnionem distinctam, quæ est etiam substantialis; ergo debet terminari subsistentiâ: non potest autem id fieri per ipsam cuius est vnio, quia illa in se non recipit, sed potius recipitur in illâ; ergo per aliam subsistentiam, ergo dabitur processus in infinitum, quia secunda subsistentia requirit vnionem, & hæc subsistentiam, & sic in infinitum. Respondeo, vnionem subsistentiæ non terminari aliâ subsistentiâ, vt patet in vnione subsistentiæ diuinæ cum naturâ humanâ. Ratio est, quia natura sola est quæ eger subsistentiâ non verò vnio subsistentiæ, quod idem est in vnionibus omnium aliarum formarum, quæ non recipiunt in se similes formas eis quas ipsæ vniunt.

Obiicies Tertiò: Subsistentia est substantia, & aliunde per te est res, ergo deberet poni in diuisione substantiæ; ergo si non ponitur, non est res. Respondeo, quod subsistentia sit res, non pendere ab eo quod sit posita vel non à Philosophis in diuisione substantiæ, præsertim cum hæc diuisio facta fuerit à præcis Philosophis ignorantibus subsistentiam, quæ, etiam si sit modus, non comprehenditur in diuisione substantiæ. Tandem respondeo comprehendi in substantiâ totali, seu completâ.

Quartò obiicies: Si subsistentia esset res, etiam esset forma, nec potuisset Verbum eam supplere, quia Deus non potest supplere defectum formæ. Hæc obiectio nulla est, quia non minus modus est forma quàm res; est ergo & tibi difficultas communis; ergo teneris etiam querere solutionem. Illa sit, Deum non posse supplere defectum formæ informando, terminatiue verò, & se intrinsecè communicando mediâ vnione, posse supplere aliquos effectus, eos scilicet qui aliunde non repugnant, de quo fusiùs Theologi. Alia argumenta, quæ contra hanc sententiam fieri possunt, vide apud Hurtadum Sectione 5. nos inferiùs in diuersis quæstionibus, quæ contra subsistentiam moueri possunt, ea tangemus & soluemus.

SECTIO XIII.

Aliqua difficultates de Subsistentiâ.

SUBSECTIO PRIMA.

An omnis Substantia habeat distinctam subsistentiam.

100 QVÆRIMUS, an omnes substantiæ creatæ, rationalis & irrationalis, sensibilis & insensibilis, distinctam habeant subsistentiam. In homine eam dari, constat ex Fide; in alijs idè videtur dicendū à paritate rationis. Est tamen difficultas, vtrum de potentiâ absolutâ possit esse aliqua natura creatâ, quæ non distinguatur realiter à suâ supposita. Negant aliqui, quia illa esset perfectior homine, esset enim minus composita; item esset imperfectior, quia non esset terminabilis à Verbo.

Sed contrâ, quia rogo, an posse terminari à Verbo adiunctâ compositione reall, sit absolute maior perfectio, quàm non posse terminari à Verbo ob simplicitatem, an sit æqualis, an minor. Neque est medium. Si est maior absolute, homo erit perfectior tantum; si non sit maior, non erit absolute perfectior: ergo non sequentur duo contradictoria.

Secundò alij mouentur, quia repugnat substantia identificata cum suâ operatione, ergo & cum composito. Distinguo Antecedens: velenim loquimur de actione ipsâ; vt sic autem multi dicunt, actionem identificari cum Deo agente, & cetera non video, cur repugnet aliqua substantia, quæ per se ipsam essentialiter sit actio. Vel loquimur de effectu, & vt sic concedo, nullam substantiam aut accedens posse identificari cum suâ operatione, quia producens & productum debent distingui, vt patet in diuinis; suppositum autem non ita opponitur cum naturâ, vt etiam patet in diuinis, vbi licet producens & productum distinguantur, subsistentia tamen non distinguitur à naturâ; nec in creatis est de conceptu, essentiali suppositi, esse aliquid productum ab eâ naturâ cuius est.

Idè reputo probabilius, non repugnare talem naturam, quia nec leuis apparet contradictio, cur ergo neganda est diuinæ omnipotentia?

Dices: Vnde ergo tibi constat, Angelos non esse huiusmodi, imò & alia entia? De alijs entibus probabiliter inferitur ex homine, nam maiorem reputo absolute loquendo perfectionem, carere tali compositione, quàm eam habere: vnde, si conceditur homini perfectiori, nec alia ratio obstat, etiam videtur concedenda alijs entibus imperfectioribus.

De Angelis verò fateor, me nihil certò posse definire, quia neque ex ratione, neque ex Fide, neque à simili ex homine quidquam certò deducitur, idè nihil de eâ re hinc possum determinare: propter communem tamen auctoritatem potest dici, eos etiam esse ex numero earum creaturarum, quæ subsistentiam distinctam habent, quidquid sit de possibilitate alterius creaturæ non habentis distinctam subsistentiam. An autem talis natura possit alienâ subsistentiâ terminari, dicitur infra.

SUBSECTIO SECUNDA.

Subsistentia creata potest terminare alienam naturam.

105 SECUNDA difficultas esse potest, an subsistentia creata possit alienam terminare naturam. In nostrâ sententiâ, asserente eam esse rem, nullum videtur dubium: sicut enim albedo huius hominis potuit diuinitus alium informare, ita & subsistentia. Imò esse rem, est formalissimè non esse alligatam essentialiter huic subiecto. In sententiâ verò eam cõstituente modum, videtur dicendum non posse, quia de se est affixa essentialiter huic numero naturæ. Nihilominus probabiliter dici potest, non repugnare, ita tamen vt non separaretur à propriâ naturâ; id enim repugnat, sed vt manens in illâ alteri vnatur per vnionem distinctam.

Obiicies: Si vbicatio est modus, non potest vbicatio Petri Ioannem reddere vbicatum, ergo nec